

U1

NORGE MÅ STÅ OPP MOT USAs UANSVARLIGE OG DIKTATORISKE POLITIKK

USA foretok en folkerettsstridig kidnapping av Venezuelas president, og drepte over 100 mennesker, mange av dem sivile. Trump-administrasjonen mener de har "rett" til Venezuelas oljeressurser fordi amerikanske selskaper eide disse før de ble nasjonalisert under tidligere president Chavez. Under dekke av "krigen mot narkotika" har USAs væpnede styrker drept et stort antall mennesker i småbåter på havet, og også hindret annen legitim skipsfart fra Venezuela. Dette handler ikke om narkotika eller at president Maduro er en illegitim statsleder.

President Trump trekker nå USA ut av en rekke internasjonale organisasjoner. Han truer Danmark/Grønland, Canada, Mexico og Columbia. USA er tungt involvert i den forferdelige krigen mot palestinerne, og er også en aktiv aktør i en rekke andre konflikter i Midt-Østen.

Det vi ser, er sammenbruddet av en regelstyrt verdensorden, og en "makt er rett"-politikk, først og fremst representert ved USA og Russland. Dette er skolebok-eksempler på en imperialisme fra historiens skraphaug, med kolonialisme som mål og middel: Militære angrep og trusler, utskifting av regimeledere og tilraning av strategiske naturressurser gjennom okkupasjon eller ved hjelp av marionetter.

Alt dette er i strid med Norges behov for en internasjonal rettsorden, respekt for menneskerettigheter, folkerett og fred. Derfor må Norge si klart i fra at vi finner USAs framferd totalt uakseptabel. Ingen bør være i tvil om at det er sterke, fascistiske drivkrefter i Trump-administrasjonen som har interesse av at det er frykt og kaos som skal dominere, både i verden og i deres eget land - noe vi ser mange stygge eksempler på. USA er i dag et sterkt polarisert land, og Norge må støtte opp om demokratiske krefter som ønsker slutt på vold og vilkårligheter som Trump-administrasjonen står for.

Norge har inngått avtaler om en rekke amerikanske baser i vårt eget land. Det er vanskelig å følge seg trygg på at ikke disse kan fungere som trojanske hester i en krisesituasjon, for eksempel knytta til nordområdene. Havområdene i nord kan bli eksponert for både amerikanske og russiske og andres interesser, og kan gå fra et fredelig samarbeidsområde til et konfliktområde som truer både norsk sikkerhet, og Norges økonomiske og folkerettslige interesser. Det har dessverre vist seg at Trump ikke er interessert i diplomati og fredelig sameksistens, men kun forfølger sine og USAs interesser. Han setter med dette også NATO i spill. I denne situasjonen bør Norge stille seg på rett side av historien, og slutte rekke med alle demokratiske land som vil forsvare både egne territorier og en rettsbasert verdensorden.

Vestfold SV ber på dette grunnlaget regjeringa varsle USA om at deres trusler mot Danmark og Grønland er uakseptable. Hvis disse ikke frafalles, må Norge si opp baseavtalene med USA.

Forslagsstiller: Heming Olaussen

U2 Statlige økonomisk belønningssystem for grønn omstilling i kommunene

Kommunene over hele landet står i en omstillingsprosess der vanskelige prioriteringer må gjøres. Store kutt i velferden truer vår oppfatning av Norge som et land som tar vare på alle. Det er få tiltak kommuner kan gjøre for å øke de frie inntektene fra Staten for å opprettholde velferden. Det viser seg at hyttebygging, bygging av lekeparker og annen næring, nedbygging av matjord til boliger og veiprosjekter er mer lønnsomt på kort sikt, enn å beskytte natur og få ned utslipp. Det blir også tilfeldig ut fra hvilke partier som har makt i kommunene og om disse politikerne mener klimaendringene er menneskeskapt eller ikke.

Alle fylkeskommuner og kommuner skal forholde seg til internasjonale og nasjonale krav og mål når det gjelder vern av natur, matjord, utslippsreduksjoner og grønn energiproduksjon. Parisavtalen brukes som rammeverk for nasjonal klimapolitikk, grønne investeringer og internasjonalt samarbeid.

Både Parisavtalen og flere andre internasjonale konvensjoner forplikter i tillegg Norge til å bevare biologisk mangfold, sørge for bærekraftig bruk av naturressurser, beskytte ville dyr, planter og deres naturlige habitater, samt våtmarker som har betydning for fugler og andre trekkende arter.

I fylkeskommunenes plandokumenter er det definert en rekke overordna mål både på utslipp, vern av natur, matjord og strandsoner. Men så lenge det er kommunene som sitter med arealene og behandler sakene har hverken fylket eller regjeringen noen styring over hvordan klima- og miljømålene faktisk oppfylles. Få kommuner har for eksempel innført arealnøytralitet. Vi ser at kommuner stadig gir dispensasjoner som viker fra de hensiktsmessige bestemmelsene som skal være førende i strandsonen, selv om statsforvalteren i noen tilfeller klarer å stoppe overtrampene, er vi ikke i nærheten av å klare noen av målene. Å følge opp egne mål vil ha mange positive konsekvenser for natur og miljø, men vil dessverre ikke påvirke kommunens økonomi på kortere sikt.

SV tror ikke på pisk, vi har mer tro på gulrøtter. Derfor bør gjennomføringen av kommunenes samlede innsats for grønn omstilling belønnes gjennom statlige tilskudd eller økning i frie inntekter. Det skal lønne seg å vise vilje og innsats til å oppfylle miljøkrav og bidra til grønn omstilling i kommunene.

SV vil at økonomiske intensiver til kommunene skal beregnes ut fra dokumentasjon på:

- stopp i nedbygging av dyrka og dyrkbar jord, strandsone og myr, samt områder med truede arter.
- Vern av skog
- Redusert forbruk av energi gjennom aktive enøk-tiltak
- Prioritering av grå arealer til grønn energiproduksjon
- Tiltak for rensing av vassdrag og fjorder

Forslagsstiller: Lars Egeland

U3 Statlige lønninger løper løpsk

Det sies til kjedsommelighet at det er små forskjeller i Norge, sist av statsministeren i sin nyttårstale til det norske folk. Det er imidlertid langt fra riktig. Forskjellene mellom de som er økonomisk sterke og de nederst ved bordet øker, og lønnsforskjellene er nå like store som de var for ca 100 år siden.

Sist høst så vi eksempler på skyhøye lønninger blant toppsjefene i helseforetak, sammen med økonomiske fordeler som man ikke kan være bekjent av i slike statlige foretak. Avstanden mellom ledere og ansatte på gulvet har blitt for stor. Det går på tilliten løs.

Vestfold SV mener at staten ikke skal være lønnsledende og kan ikke godta de skyhøye lønningene. Statlige selskap skal vise moderasjon og solidaritet med sine ansatte og pasienter. Direktører og andre i helseforetakene er høyere lønna enn sine sjefers i regjeringa. Sykehuset i Vestfolds egen godtgjørelsesrapport fra 2024 viser at med unntak av en, tjener alle direktørene på sykehuset mer enn helseministeren. Faktisk tjener et par av dem mer enn statsministeren. Det viser seg også at ikke kun direktørene, men også flere klinikkssjefer tjener godt over 2 millioner kroner. Helse Nord er det grelleste eksempelet. Der tjener administrerende direktør 3,2 millioner. Samtidig fortelles det at ansatte må betale for kaffekoppen på jobben og julebord av egen lomme.

Pengene renner ut av helseforetakene, penger som kunne vært brukt til å ansette fagfolk og som kunne tatt unna helsekøer som fortsatt finnes.

Vestfold SV krever:

- Lederlønningene i helseforetak må begrenses. Avstanden i lønn må minskes.
- Det brukes kronetillegg ved lønnsforhandlinger, ikke prosenttillegg som øker lønnsforskjellene.
- Styrene i helseforetakene må være sitt ansvar bevisst, hindre for stort lønnsgap mellom ledelsen og andre ansatte, og sikre rettferdig fordeling av lønn.

Forslagsstiller: Aram Karim. Stein Vidar Samuelsen.

U4 Mer tid når behovet er størst

Vestfold SV vil utrede 30-timersuke med full lønn for småbarnsforeldre

Småbarnsfasen er blant de mest krevende periodene i livet. Likevel er dagens arbeidsliv i liten grad tilpasset behovet for omsorg, restitusjon og tilstedeværelse – særlig for kvinner, som fortsatt tar hovedansvaret for omsorgsarbeidet. Resultatet er høyt stressnivå, økt sykefravær, ufrivillig deltid og vedvarende ulikestilling i arbeidslivet.

Vestfold SV mener tiden er moden for å tenke nytt om arbeidstid og familiepolitikk. Arbeidstidsreduksjon har historisk vært et av arbeiderbevegelsens viktigste likestillings- og velferdsgrep. I dag gir økt produktivitet, teknologisk utvikling og behovet for et mer bærekraftig arbeidsliv nye muligheter for å redusere arbeidstiden – uten lønnstap.

Vestfold SV foreslår derfor at det **utredes en gradvis innføring av 30-timers arbeidsuke med full lønnskompensasjon for småbarnsforeldre**, etter modell av trinnvis innfasing slik vi har sett i SFO-reformen.

Reformen foreslås rullet ut etter barnas alder:

- først for foreldre med barn som fyller 2 år,
- deretter 3-åringer, 4-åringer og videre år for år,
- fram til foreldre med barn opp til 10 år omfattes.

På denne måten fases reformen inn over om lag ti år, noe som gjør den økonomisk, organisatorisk og politisk håndterbar.

Full lønnskompensasjon er avgjørende for at reformen ikke skal forsterke classeskiller eller føre til økt deltidsarbeid blant kvinner. En slik ordning vil styrke likestillingen, redusere sykefravær, gjøre det lettere å stå i fullt arbeid over tid og gi barn bedre oppvekstvilkår.

Vestfold SV ber SV sentralt:

- ta initiativ ovenfor regjeringen til å sette i gang en offentlig utredning av en gradvis innføring av 30-timersuke med full lønnskompensasjon for småbarnsforeldre
- at utredningen vurderer likestillingseffekter, helse og sykefravær, produktivitet, samfunnsøkonomi og finansiering innenfor trepartssamarbeidet

Et mer rettferdig og bærekraftig arbeidsliv handler ikke bare om flere år i arbeid – men om bedre liv mens vi arbeider. Mer tid i småbarnsfasen er et likestillingsgrep, et helsegrep og et framtidsrettet velferdsgrep.

Forslagsstiller: Larvik SV

U5 Tidlig ansvar for arbeidsgiver – for et mer inkluderende arbeidsliv

Bakgrunn

Langvarig sykefravær skyldes ofte forhold ved arbeidets organisering, belastning og manglende tilrettelegging – ikke manglende vilje hos arbeidstaker. Likevel rettes mye av dagens politikk mot å skjerpe kravene til den sykmeldte, heller enn å stille tydelige og etterprøvbare krav til arbeidsgiver.

Arbeidsmiljøloven slår fast at arbeidsgiver har plikt til å tilrettelegge arbeidet for ansatte med redusert arbeidsevne, slik at de kan beholde eller få et passende arbeid. I praksis er denne plikten for vag, lite etterprøvbar og uten klare tidsfrister eller sanksjoner. Resultatet er at ansvaret i stor grad skyves over på den sykmeldte, mens arbeidsgivers passivitet sjelden får konsekvenser.

I offentlig sektor finnes det ordninger for fortrinnsrett og intern omplassering, men disse blir ofte først aktualisert når NAV, fagforeninger eller eksterne aktører kobles inn – ofte for sent. Manglende tidlig informasjon og passivitet fra arbeidsgiver bidrar til at mennesker «sykner ut» av arbeidslivet, med store menneskelige og samfunnsøkonomiske kostnader.

Vestfold SV mener at et reelt inkluderende arbeidsliv forutsetter at arbeidsgiver tar tidlig, aktivt og dokumenterbart ansvar.

Vestfold SV mener:

1. Arbeidsgiver skal ha en lovpålagt informasjonsplikt

Arbeidsgiver skal tidlig, og senest etter 8–12 uker med delvis eller gjentatt sykefravær, gi skriftlig informasjon om:

- rettigheter til tilrettelegging
- muligheter for fortrinnsrett og intern omplassering
- relevante støtteordninger

2. Tidlig omplasseringsplikt i offentlig sektor

Offentlige arbeidsgivere skal ha plikt til å vurdere alternative stillinger i hele virksomheten ved langvarig delvis sykefravær – ikke bare i egen enhet – før sykefraværet blir langvarig eller fullt.

3. Bevisbyrden skal ligge hos arbeidsgiver

Det skal være arbeidsgivers ansvar å dokumentere at:

- tilrettelegging er reelt vurdert
- omplassering er undersøkt
- informasjon om rettigheter er gitt

Manglende dokumentasjon skal få konsekvenser.

4. Sanksjoner ved passivitet

Arbeidsgivere som unnlater å følge opp tilrettelegging og omplassering, skal kunne ilegges økonomiske sanksjoner eller økt medfinansieringsansvar – særlig i tilfeller der ansatte blir langtidssykmeldte eller faller ut av arbeidslivet.

5. Styrking av kollektive rettigheter

Tillitsvalgte og verneombud må få sterkere rett til innsyn, dokumentasjon og medvirkning i sykefraværsoppfølging, og fagforeninger må få utvidet adgang til å gripe inn ved systematisk manglende tilrettelegging – uten at den syke arbeidstakeren presses til å dele sensitive helseopplysninger.

Vedtak

Vestfold SV vil arbeide for at disse prinsippene:

- innarbeides i SVs nasjonale arbeidslivspolitik
- fremmes i møte med regjeringen og Stortinget
- brukes aktivt i debatten om sykefravær, IA-avtalen og offentlig sektor som arbeidsgiver

Forslagsstiller: Larvik SV

U6 Staten bør kjøpe opp Fritzøeparken

Vestfold SV mener staten bør kjøpe opp Fritzøeparken i Larvik. Eiendommen representerer en unik kombinasjon av naturverdier, kulturhistorie og muligheter for fellesskapsløsninger som i dag i for stor grad er bundet opp av privat eierskap.

Fritzøeparken rommer store skog- og friluftsområder, historiske anlegg og betydelige ressurser som har vært grunnleggende for utviklingen av Larvik-samfunnet. Disse verdiene er ikke bare av lokal betydning, men av nasjonal interesse. Når så store og viktige arealer kontrolleres av én privat aktør, begrenses både demokratisk innflytelse, allmenn tilgang og muligheten til langsiktig, bærekraftig forvaltning.

Vestfold SV mener at eiendommer av denne størrelsen og betydningen bør forvaltes til beste for fellesskapet. Et statlig oppkjøp vil gi mulighet til å sikre naturmangfold, styrke friluftsliv og allmennhetens tilgang, ta vare på kulturminner og legge til rette for samfunnsnyttig bruk – uten press om kortsiktig profitt.

Et statlig eierskap vil også gi bedre rammer for lokal og regional medvirkning, i samarbeid med kommune, frivillige organisasjoner og fagmiljøer. Dette kan åpne for nye løsninger innen naturforvaltning, kulturformidling, grønn næringsutvikling og arbeidsplasser knyttet til fellesskapsformål.

Vestfold SV ber SVs stortingsgruppe og relevante departementer ta initiativ til at staten går i dialog med eierne av Fritzøeparken med sikte på statlig oppkjøp. Vestfold SV ber videre om at et eventuelt statlig eierskap legger til rette for langsiktig, bærekraftig forvaltning, sikrer allmennhetens tilgang til natur- og friluftsområder, ivaretar kulturhistoriske verdier og åpner for lokal og demokratisk medvirkning i bruken av eiendommen.

Forslagsstiller: Larvik SV

U7 Ombrukssentre i Vestfold – for sirkulær økonomi, inkludering og redusert avfall

Verdens ressursforbruk og avfallsmengder øker. Også i Vestfold kastes store mengder fullt brukbare varer, fordi systemene våre fortsatt i stor grad er preget av engangsbruk og en lineær økonomi. Ombruk er blant de mest effektive klimatiltakene vi kan gjennomføre regionalt. Det reduserer avfall, forlenger levetiden til produkter og bidrar til grønne arbeidsplasser, sosial inkludering og lavere terskel for å leve mer bærekraftig.

Flere steder i Norge er det etablert ombrukssentre som en del av satsingen på sirkulær økonomi. Erfaringer fra blant annet Hamarregionen (Resirkula) og Bergensregionen (BIR) viser at ombruk kan organiseres på en måte som både reduserer avfallsmengdene, øker gjenbruket og styrker fellesskap og lokal tilhørighet.

Vestfold SV mener tiden er moden for en helhetlig satsing på ombruk i Vestfold. Fylkeskommunen har et særlig ansvar for å ta en koordinerende rolle i klima- og miljøarbeidet, og Vestfold SV mener derfor at Vestfold fylkeskommune, i samarbeid med VESAR og kommunene, bør ta initiativ til å utvikle en regional struktur for ombruk.

Vestfold SV ser for seg et nettverk av ombrukssentre og -enheter i fylket, der sentrumsnære lokaler kan fungere som butikker, reparasjonsverksteder og sosiale møteplasser, mens mer arealkrevende funksjoner kan knyttes til eksisterende renovasjonsanlegg. Enheter i tilknytning til VESARs anlegg kan sikre at brukbare gjenstander tas vare på og holdes i kretsløp.

En slik satsing kan finansieres gjennom en kombinasjon av midler fra fylkeskommunens klima- og miljøarbeid, samarbeid med VESAR, og statlige støtteordninger som Klimasats. Tiltak for arbeidstrening og inkludering kan støttes gjennom NAV, og samarbeid med ideelle og frivillige organisasjoner, samt inntekter fra ombrukssalg, reparasjonstjenester og kurs, kan bidra til bærekraftig drift over tid.

Ombrukssentre er ikke bare et miljøtiltak, men også et viktig sosialpolitisk virkemiddel. De kan gi arbeidstrening til ungdom og personer som står utenfor arbeidslivet, bidra til redusert forbruk og sikre tilgang til rimelige varer av god kvalitet.

Vestfold SV oppfordrer derfor Vestfold fylkeskommune og VESAR til å utrede og etablere en regional satsing på ombrukssentre i Vestfold, i samarbeid med kommunene. Dette vil være et viktig steg i retning av en mer sirkulær økonomi, lavere klimaavtrykk og et mer inkluderende Vestfold.

Forslagsstiller: Larvik SV

U8 SV vil ha grønne kommuner for å stanse naturkrisa

Kommunene har en nøkkelrolle i forvaltning av norsk natur. Vestfold SV vil gå til valg på «grønne kommuner» i Fylkestings- og kommunevalgkampen 2027 for å stanse naturkrisa. Den satsinga starter vi nå. Fylkeskommunene har viktige oppgaver med å samordne innsatsen, sørge for helhetsløsninger og ikke «bit for bit» nedbygging, samt å og gi kommunene nødvendige redskap og faglig støtte.

Naturkrisa er ikke ei hypotetisk krise som kanskje rammer oss en gang i framtida eller ei krise som handler om alle andre land enn Norge. Tvert imot. Naturkrisa er sammen med klimakrisa, ei eksistensiell krise som rammer oss her og nå. NRK-serien Oppsynsmannen og rapporten «Norge i rødt, hvitt og grått» var en vekker. Oppfølgeren «Europa fra grønt til grått» viste at det bygges ned 1,5 milliarder m² natur og matjord hvert år i Europa, og at Norge er det landet som bygger ned mest i forhold til folketallet. Oppdatert rødliste fra Artsdatabanken i november viser at av de 876 naturtypene som var vurdert, står 44 % (386) på rødlista. Nedbygginga av natur og matjord må stanse. Det har vi også forplikt oss til gjennom Naturavtalen. Vi trenger naturen for matproduksjon, som grunnlag for næringsliv og turisme og kilde til helse og trivsel.

SV vil innføre krav om arealregnskap nasjonalt, fylkesvis og for den enkelte kommune, og vi vil ha en rask kartlegging av «grå arealer». På den måten kan vi styre utbygging til allerede omdisponerte områder og til de minst verdifulle naturområdene. I mange tilfeller vil det kreve økt samarbeid på tvers av kommunegrensene, og SV vil på fylkesnivå være en pådriver og tilrettelegger for det. I tillegg må vi rydde opp i «gamle synder» og restaurere ødelagt og forringa natur. På denne måten kan vi nærme oss visjonen om arealnøytralitet.

En stor del av strandsonen i Vestfold er nedbygd med over 18.000 bygninger i 100-metersbeltet. Kun en fjerdedel av strandsonen er tilgjengelig for allmennheten. Tilgangen blir stadig dårligere som følge av tillatelser og dispensasjoner. Både av hensyn til allmennheten og til naturen, vil SV frigjøre mer av strandsonen fra privat utbygging og tilbakeføre til natur.

Naturavtalen forutsetter at vi verner 30% av naturen. SV vil på fylkesnivå være en pådriver for at vi når det målet både ved å støtte eksisterende verneplaner og foreslå nye verneområder. Vi vil ha en bedre lovhjemmel til å ta vare på by- og tettstedsnære natur- og friluftslivsområder fordi de betyr så mye for folks helse og trivsel.

Vestfold SV vil:

- Ta initiativ til felles opplegg for arealregnskap og stimulere alle kommunene i fylket til å ta det i bruk.
- Stimulere til økt interkommunalt samarbeid for å ta vare på verdifull natur og styre utbygging til «grå arealer» og de minst viktige naturområdene.
- Ta initiativ til kystsoneplaner og marine arealplaner for å ivareta naturkvaliteter i sjø og kystområder og sikre befolkningen tilgang til strandsona
- Etablere bynasjonalparker eller tilsvarende for varig avgrensing av viktige natur- og friluftslivsområder ved byene i fylket.
- Foreslå vern av nye områder i fylket med mål om at minst 30 % av naturen vernes.
- Stopp i dispensasjoner fra kommunene til utbygging i strandsona og 100-metersbeltet. Å overlate dette til Statsforvalter vil spare kommunene for tunge saksbehandleroppgaver.
- Sørge for at kommunene og fylket får økonomiske muskler til arbeidet for å nå natur- og klimamålene.

Forslagsstiller: Lars Egeland, miljøpolitisk leder